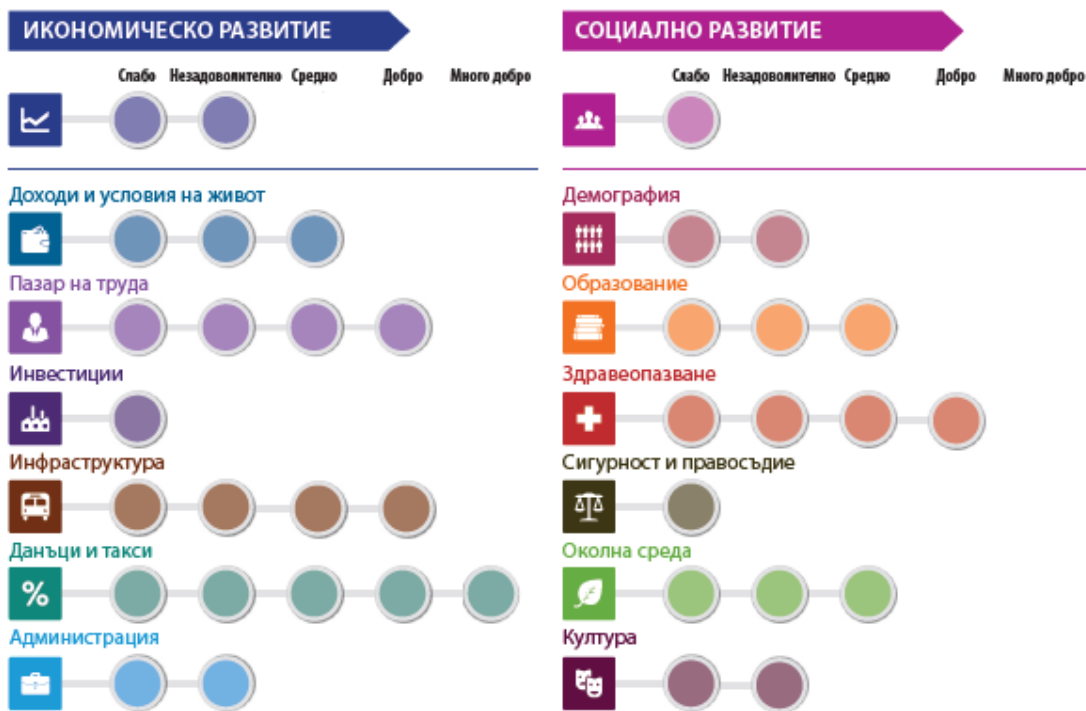

ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Кюстендил продължава да нараства и през 2016 г., но темпът на растеж е сравнително нисък и той остава значително под средните за страната стойности. Заплатите и доходите в областта също нарастват, но и те изостават спрямо средните нива. През 2017 г. нивото на бедност в областта се повишава за втора поредна година, но е под средното в страната. Заетостта продължава да нараства и достига рекордни нива за областта, а безработицата намалява драстично, достигайки също рекордно ниско за областта ниво. Бизнес и инвестиционната активност в област Кюстендил е сравнително ниска. Гъстотата на пътната и железопътната мрежи в областта е по-висока от средната за страната. Усредненото ниво на местните данъци и такси в общините в област Кюстендил е значително по-ниско от средното в страната и през 2018 година. Покритието на кадастралната карта в областта не търпи развитие през 2017 г. и остава двойно по-ниско от това в страната.

Кюстендил е сред областите с най-влошена демографска картина. Резултатите на учениците на зрелостните изпити традиционно са по-ниски от средните. Въпреки че относителният брой на общопрактикуващите лекари в областта е сравнително висок, специалистите все още са относително малко. След Софийския окръжният съд в Кюстендил е най-натовареният в страната през 2017 г., което се отразява и на бързината на правораздаването. Кюстендил остава сред областите с относително високо замърсяване на въздуха. По-високи и повишаващи са и нивата на образувания боклук. Културният живот в областта е сравнително слабо интензивен и през 2017 година.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Кюстендил продължава да нараства и през 2016 г., но темпът на растеж е сравнително нисък и той остава значително под средните за страната стойности. Заплатите и доходите в областта също нарастват, но и те изостават спрямо средните нива. Брутната годишна заплата достига 7 942 лв. (при 11 379 лв. в страната) през 2016 година. През 2017 г. пък доходът на лице от домакинството в областта достига 4 773 лв. (при 5 586 лв. в страната). През 2017 г. нивото на бедност в областта се повишава за втора поредна година, но е под средното в страната. Делът на населението на областта, живеещо с материални лишения е 26% (при 30% в страната), а делът на живеещите под националната линия на бедност е 18% (при 23% в страната).

Икономическата активност в областта нараства и през 2017 г., въпреки че ръстът ѝ е сравнително нисък и коефициентът за пета поредна година е под средния за страната. Същевременно обаче, заетостта продължава да нараства и достига рекордните за областта 67,1% (при 66,9% в страната), а безработицата намалява драстично, достигайки също рекордно ниско за областта ниво от 4,3% (при 6,2% в страната). Бързото възстановяване на пазара на труда е спомогнато и от подобряване на образователната структура на работната сила в областта, въпреки че тя остава по-неблагоприятна от средната за страната. Сред местното население на 25-64 г. висшистите са 25% (при 28% в страната), а хората с основно и по-ниско образование – 12% (при 17% в страната). Неблагоприятната демографска картина в областта се отразява и на пазара на труда. Коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15-19 г. към това на 60-64 г. е 50% през 2017 г. (при 64% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да достигнат пенсионна възраст през следващите няколко години, отговарят 50 младежи, на които предстои да се вляят на пазара на труда.

Бизнес и инвестиционната активност в област Кюстендил е сравнително ниска. Относителният обем на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи е двойно по-нисък от средния за страната, а чуждите инвестиции са близо 10 пъти под средните (354 евро на човек при 3 310 евро на човек в страната към края на 2016 г.). Кюстендил е и сред областите с най-малко усвоени европейски средства. Към 30 юни 2018 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 762 лв. на човек от населението при 1 543 лв. на човек от населението в страната. Дори общините от областта, които усвояват най-много на човек от населението (Рила и Дупница) са с под средните за страната нива.

Гъстотата на пътната и железопътната мрежи в областта е по-висока от средната за страната. По-голям е и делът на автомагистралите и първокласните пътища (21% при 19% в страната), а качеството на пътната настилка продължава да се повишава и през 2017 г. и остава значително над средното за страната. Достъпът и използването на интернет в областта се увеличават през 2017 г., въпреки че нивата им остават по-ниски от средните.

Усредненото ниво на местните данъци и такси в общините в област Кюстендил е значително по-ниско от средното в страната и през 2018 г., което като цяло е типично за по-слабо икономически развитите области. Най-голяма спрямо средните за страната стойности е разликата в данъка върху таксиметровия превоз, както и при данъка за търговията на дребно – над 20%. 10-20% пък са по-ниски местните данъци по отношение на недвижимите имоти на юридическите лица, върху превозните средства, прехвърлянето на собственост.

Самооценките на администрацията за развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ са по-ниски от средните за страната през 2018 година. Значително изоставане се наблюдава и при оценката за прозрачността на органите на местното самоуправление. Покритието на кадастралната карта в областта не търпи развитие през 2017 г. и е двойно по-ниско от това в страната. Четири от кюстендилските общини все още нямат никаква част от територията, която да е включена в кадастъра.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Кюстендил е сред областите с най-влошена демографска картина. Причина за това е както ниската раждаемост, така и високата степен на изселване от областта. Коефициентът на естествен прираст намалява до -14‰ (при -7‰ в страната), а този на механичен прираст е -6‰ през 2017 година. Коефициентите на възрастова зависимост в областта са изключително високи и продължават да нарастват с бързи темпове. Отношението на населението на 65 и повече години към населението на 0-14 г. достига 224% (при 148% в страната), а към населението на 15-64 г. – 44% (при 33% в страната). Делът на градското население в областта се повишава до 70% (при 74% в страната).

Нетният коефициент на записване на населението в V-VIII клас в областта остава по-висок от средния за страната и през 2017 година. По-ниски от средните пък са дяловете на второгодниците и отпадналите от основното и средното образование и продължават да намаляват. Въпреки това резултатите на учениците на зрелостните изпити традиционно са по-ниски от средните. На матурата по български език и литература през 2018 г. средният успех в област Кюстендил 3,95 (при 4,24 в страната), а делът на слабите оценки е 8% при 6% в страната. Кюстендил е сред малкото области в страната, в които няма университет или филиал на такъв.

Въпреки че относителният брой на общопрактикуващите лекари в областта е сравнително висок, специалистите все още са относително малко и през 2017 година. Един лекар от водеща специалност отговаря на 637 души от местното население при един лекар на всеки 529 души в страната. Същевременно Кюстендил остава сред областите със сравнително голяма леглова база в многопрофилните болници – 5,4 легла на хиляда души при 4,9 на хиляда души в страната. Броят на преминалите за лечение болни остава по-нисък от средния за страната и през 2017 година.

След Софийския окръжният съд в Кюстендил е най-натовареният в страната през 2017 г., което се отразява и на бързината на правораздаването. Един местен наказателен съдия разглежда средно по 12,3 дела месечно (при 9,6 дела месечно на съдия средно за страната). Делът на наказателните дела, приключили в тримесечен срок е 87% (при 91% в страната), а на висящите дела – 12% (при 9% в страната). Регистрираните в областта престъпления намаляват през последните години и достигат нива, сходни със средните за страната. През 2017 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността са 13,5 на хиляда души от населението (при 13,1 на хиляда души в страната). Разкриваемостта им пък е сред петте най-ниски в страната - 42%.

Свързаността на местното население с обществена канализация е близка до средната – 75% в област Кюстендил при 76% в страната през 2016 година. Близки са стойностите и по отношение на достъпа до канализация, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води – 62% при 63% в страната. Кюстендил остава сред областите с относително високо замърсяване на въздуха. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата са над двойно по-високи от средните през 2016 г. – 669 тона на кв. км при 281 тона на кв. км в страната. По-високи и повишаващи са и нивата на образувания боклук. През 2016 г. обемът на битовите отпадъци в областта се повишава до 423 кг на човек от населението при 406 кг на човек в страната.

Културният живот в областта е сравнително слабо интензивен и през 2017 година. Изключение прави високият интерес към музеите в областта. Посещенията на местните музеи продължават да нарастват и достигат 1 052 на хиляда души от населението при 722 на хиляда души в страната. Кината привличат 230 посещения на хиляда души (при 778 на хиляда души в страната), а театрите – 170 посещения на хиляда души (при 314 на хиляда души в страната). Интересът към местните библиотеки също е сравнително ограничен.

Ключови показатели за област Кюстендил

Индикатори на икономическото развитие	2013	2014	2015	2016	2017
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	6 234	6 683	7 274	7 440	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3 593	3 966	4 587	4 555	4 773
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6 880	7 091	7 486	7 942	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната, %	8,5	14,0	17,4	17,7	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15-64 години (%)	67,6	66,9	69,2	69,9	70,2
Коефициент на заетост на населението на 15-64 години (%)	57,4	57,4	60,2	64,1	67,1
Коефициент на безработица на населението на 15-64 години (%)	14,9	14,2	13,1	8,2	4,3
Дял на населението с висше образование, 25-64 г. (%)	22,5	23,7	23,7	24,8	25,2
Брой на нефинансови предприятия на 1000 души от населението	40	41	44	45	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1 055	1 076	1 280	1 106	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	295	337	337	354	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	52,4	39,9	50,3	55,4	65,6
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	46,4	46,4	50,5	52,8	56,3
Покритие на кадастъра (%)	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9

Индикатори на социалното развитие	2013	2014	2015	2016	2017
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-11,4	-11,4	-12,2	-13,0	-13,5
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-7,6	-6,7	-3,2	-7,8	-5,6
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,28	4,30	4,07	3,97	4,12
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	5,2	4,0	10,0	12,5	9,0
Нетен коефициент на записване на населението в V-VIII клас, %	78,6	78,3	79,3	81,1	92,3
Дял на здравноосигурените лица (%)	90,5	92,1	94,2	95,2	94,6
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	238,4	165,3	232,6	227,4	222,1
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	16,1	15,8	15,8	14,1	13,5
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	32,6	29,8	34,4	44,2	41,9
Дял на висящите наказателни дела (%)	10,6	9,5	9,8	9,2	11,5
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадни води (%)	60,8	61,0	61,9	61,8	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата, тонове вредни емисии/кв. км	668,9	668,9	668,9	669	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	68	201	187	217	230
Посещения в театрите на 1000 души от населението	139	146	155	112	170